

ผลการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานต่อผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐาน
คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ ๑
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์

The Effects of Pre-Internship Preparation on Learning Outcomes According to
Thai Qualifications Framework for Higher Education in the Practicum of
Maternal and Newborn Nursing and Midwifery Practicum I,
Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit

Corresponding author E-mail: sukanya@unc.ac.th *

(Received: 2023, April 30; Revised: 2023, June 22;

Accepted: 2023, June 26)

สุกัญญา ม่วงเลี้ยง (Sukunya Muangliang)^{1*}

สุดารัตน์ ไชยประสิทธิ์ (Sudarat Chaiprasit)¹

ณัฐธมณณ์ โกศัย (Nattamon Kosai)¹

สิริกานดา สุขเกษม (Sirikanda Sukkasem)¹

วรินทร์ พิมไลย (Wirinthorn Phimlai)¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองชนิดกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 และผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่าง 36 คน เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2564 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล แบบประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงบรรยายและสถิติ paired t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนระดับความพร้อมด้านทักษะปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานอยู่ในระดับพอใช้ มีค่าเฉลี่ย 2.39 (SD = .27) และหลังการเข้าร่วมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 (SD = .22) 2) ค่าเฉลี่ยคะแนนความพร้อมด้านทักษะปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 3) ค่าเฉลี่ยของผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมด้านทักษะปฏิบัติการพยาบาล เกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม อย่างมีนัยสำคัญ

1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

ทางสถิติที่ระดับ .001 4) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.25, SD = .12)

การวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน มีผลต่อผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นปฏิบัติงาน เพื่อผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติ, กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ, นักศึกษาพยาบาล

ABSTRACT

This research is a quasi-experimental research, one group pretest-posttest design to examine the effects of pre-internship preparation in Maternal and Newborn Nursing and Midwifery Practicum I and learning outcomes according to Thai qualifications framework for higher education. The participants consisted of 36 students who were a third year nursing students in Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit were recruited. Instruments were collected by three components; namely, 1) the Performance Assessment Tool for Clinical Practice in Obstetrics Nursing, 2) the questionnaire on nursing student's learning outcomes according to Thai qualifications framework for higher education, and 3) the questionnaire on nursing students' satisfaction on pre-clinic program. Data were analyzed by using descriptive statistics and paired t-test.

Results found that 1) The score of performance on clinical practice in maternal and newborn nursing and midwifery practicum I before implementation of pre-clinic program was fair level mean 2.39 (SD = .27), and good level mean 3.08 (SD = .22) after implementation. 2) The average score of performance on clinical practice in maternal and newborn nursing and midwifery practicum I was higher than before implementation at a statistical significance of $p < .001$ 3) The average score of learning outcomes according to Thai qualifications framework for higher education after implementation of nursing practical skill preparation was higher than before implementation at a statistical significance of $p < .001$ 4) The satisfaction scores of nursing practical skill preparation resulted in the high level with the average scores as 4.25 (SD = .12)

This research shows that preparation before internship affect the learning outcomes according to the Thai Qualifications Framework for Higher Education in the Practitioners of Maternal and Child Nursing and Midwifery 1. Therefore, teaching and learning should be prepared before practicum for effective learning outcomes

Keywords: Pre-internship preparation, Thai qualifications framework for higher education, Nursing students.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีการกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งใช้เป็นหลักในการจัดทำมาตรฐานด้านต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันในการผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพ (Ministry of Education Announcement on Undergraduate Qualifications Standards Nursing Science, 2009) ในสาขาพยาบาลศาสตร์มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 กำหนดให้จัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ ให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตร (มคอ.2) ซึ่งแต่ละสถาบันการศึกษาจะกำหนดผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและกระจายความรับผิดชอบผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตร (มคอ.2) สู่รายวิชาต่าง ๆ ทั้งนี้ผลการเรียนรู้ของหลักสูตรที่สถาบันกำหนดจะต้องสนองตอบความต้องการด้านสุขภาพของประชาชน ผู้ใช้บัณฑิต หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Higher Education Commission Ministry of Education, 2017)

การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักศึกษามีทักษะการปฏิบัติการพยาบาลตามลักษณะของวิชาชีพ ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาเป็นประสบการณ์วิชาชีพใหม่ในคลินิกซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาและการปรับตัวของนักศึกษาสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพ (Nash, Lemcke & Sacre, 2009) ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ 1 เป็นการดูแลชีวิต 2 ชีวิตไปพร้อม ๆ กัน มีทั้งประเมินสุขภาพ ส่งเสริมสุขภาพ และดูแลให้ปลอดภัยทั้งมารดาและทารกในครรภ์รวมถึงการทำคลอดหญิงตั้งครรภ์ให้สามารถคลอดทารกอย่างปลอดภัย สุขภาพทารกแข็งแรง และหากเกิดภาวะแทรกซ้อนขึ้นก็สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องปลอดภัย ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสถานการณ์ที่ฉุกเฉินต้องการการตัดสินใจที่รวดเร็วและรอบคอบในระยะเวลาที่จำกัด ถือเป็นการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกที่มีลักษณะท้าทายมากที่สุดและก่อให้เกิดความเครียดได้ ส่งผลต่อการแสวงหาการเผชิญความเครียดของนักศึกษาต่อไป (Saetan & Kampun, 2014) ร่วมกับการขึ้นฝึกครั้งแรกในวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ 1 ถือเป็นสถานการณ์ใหม่

ที่นักศึกษาต้องเผชิญ เกิดความไม่แน่นอนของสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้นักศึกษาเกิดความเครียดมาก ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ดีและส่งผลต่อการเรียนรู้และความมั่นใจของนักศึกษา และอาจเกิดความเสี่ยงการฝึกปฏิบัติ ทำให้ประสิทธิภาพของการเรียนและการฝึกปฏิบัติลดลง (Iniam, Shooto & Panutat, 2017) และเมื่อเกิดความเครียดแล้วไม่สามารถปรับตัวได้จะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ต่ำลงได้

จากสถานการณ์ใหม่ที่นักศึกษาศาตรชั้นปีที่ 3 ต้องเผชิญกับผู้รับบริการที่แผนกผกครรรก แผนกห้องคลอด และแผนกหลังคลอด ซึ่งในแต่ละสถานที่มีความแตกต่างกัน เช่น การพยาบาลในระยะตั้งครรภ์เป็นความตื่นเต้นในเรื่องการตรวจครรภ์ครั้งแรกและการฟังเสียงหัวใจทารกในครรภ์ การพยาบาลในระยะคลอดเป็นภาวะวิกฤตและสร้างความตื่นเต้นให้กับนักศึกษาศาตรชั้นปีที่ 3 ในการทำคลอดครั้งแรก ส่งผลให้นักศึกษามีความเครียดในระดับสูงที่สุด (Jantavat, 2020) นอกจากนี้ยังพบว่าเป็นเพราะนักศึกษาศาตรชั้นปีที่ 3 มีความกดดันในตนเองจากการเตรียมความรู้ไม่เพียงพอ ไม่สามารถนำความรู้จากทฤษฎีมาปรับใช้ในภาคปฏิบัติได้ ซึ่งถ้าความเครียดของนักศึกษาไม่ได้รับการแก้ไขอาจส่งผลให้เกิดความเครียดในระดับรุนแรงเกิดอาการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ การตัดสินใจ การแก้ปัญหาขณะฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาศาตรชั้นปีที่ 3 ได้ (Soontonmalai, 2018) สำหรับการพยาบาลในระยะหลังคลอดที่สร้างความวิตกกังวลให้กับนักศึกษาศาตรชั้นปีที่ 3 คือการอาบน้ำทารกแรกเกิด การตรวจร่างกายทารกแรกเกิด ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวเป็นสถานการณ์ที่ต้องการผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ มีทักษะการปฏิบัติและความรอบรู้ในการตัดสินใจต่าง ๆ ในขณะที่นักศึกษายังขาดประสบการณ์และต้องการการเรียนรู้ ตลอดจนการฝึกทักษะต่าง ๆ ส่งผลต่อความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาล จากการวิเคราะห์รูปแบบการเตรียมความพร้อมรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครรภ์ 1 ที่ผ่านมามีปัญหาเป็นลักษณะมอบหมายให้นักศึกษาทบทวนเอกสารประกอบการสอน สื่อวิดีโอทักษะการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 จากนั้นให้นักศึกษาสอบถามกับรุ่นพี่ก่อนการขึ้นฝึกภาคปฏิบัติกับอาจารย์ผู้นิเทศในแต่ละแผนกที่ไม่มีวิธีการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาที่ชัดเจน ผลการประเมินรายวิชาโดยอาจารย์ผู้นิเทศพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความกังวล ความเครียดและขาดความมั่นใจในการเชื่อมโยงความรู้และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครรภ์ 1 ดังนั้นหากนักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานที่ครอบคลุมและเชื่อมโยงกันจะเป็นผลดีต่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาอย่างมาก และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ที่เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ

การเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ดำเนินการกับนักศึกษาศาตรชั้นปีที่ 3 โดยนักศึกษาในกลุ่มดังกล่าวเรียนภาคทฤษฎีรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 และกำลังขึ้นฝึกปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 โดยการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกปฏิบัติครั้งนี้จะเป็นการเตรียมในส่วน of ความรู้ ทักษะปฏิบัติการพยาบาลที่เฉพาะเจาะจงกับรายวิชา โดยการนำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Robert Gagne) (Gagne, 1985) โดยทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่จัดอยู่ในกลุ่มผสมผสาน (Gagne's eclecticism) ซึ่งเชื่อว่าความรู้มีหลายประเภท บางประเภทสามารถเข้าใจได้รวดเร็วไม่ต้องใช้ความคิดที่ลึกซึ้ง บางประเภทมีความซับซ้อนจำเป็นต้องใช้ความสามารถในขั้นสูง ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ อธิบายว่าการเรียนรู้มีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ 1) หลักการและแนวคิดประกอบด้วยผลการเรียนรู้หรือความสามารถด้านต่าง ๆ ของมนุษย์และกระบวนการเรียนรู้และจดจำของมนุษย์ควรมีการจัดสภาพการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ

การเรียนรู้แต่ละประเภท ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภายในสมอง โดยการจัดสภาพภายนอกให้เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ภายในของผู้เรียน 2) วัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและสามารถจดจำสิ่งที่เรียนได้นาน 3) กระบวนการเรียนการสอนประกอบด้วยหลักการสอน 9 ประการ ได้แก่ 1) เร่งเร้าความสนใจ (Gain Attention) 2) บอกวัตถุประสงค์ (Specify Objective) 3) ทบทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge) 4) นำเสนอเนื้อหาใหม่ (Present New Information) 5) ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ (Guide Learning) 6) กระตุ้นการตอบสนองบทเรียน (Elicit Response) 7) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Provide Feedback) 8) ทดสอบความรู้ใหม่ (Assess Performance) และ 9) สรุปและนำไปใช้ (Review and Transfer) (Gagne, 1985) โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเยมาปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 โดยนำหัวข้อและรูปแบบการเตรียมความพร้อมเดิมมาพัฒนาเพิ่มเติมหัวข้อการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกทั้งแผนกฝากครรภ์ เรื่องการตรวจครรภ์และการคิดอายุครรภ์และการตรวจร่างกายหญิงตั้งครรภ์ ระยะคลอด เรื่องการประเมินผู้คลอดเมื่อแรกคลอด การเตรียมตัวผู้คลอด การเตรียมสถานที่อุปกรณ์และการทำคลอด ระยะหลังคลอด เรื่องการอาบน้ำทารก การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการตรวจร่างกายมารดาและทารกหลังคลอด มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อลดความวิตกกังวลและความเครียดโดยการอภิปรายกลุ่ม เรื่อง “เตรียมตัวและเตรียมใจอย่างไรให้มีความสุขกับการฝึกปฏิบัติงาน” กับหัวหน้าแต่ละแผนกของแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ พร้อมทั้งการดูสื่อคลิปวิดีโอแนะนำสถานที่และเจ้าหน้าที่ในแผนกฝากครรภ์ แผนกห้องคลอดและแผนกหลังคลอด ทำให้นักศึกษาได้เห็นสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันแต่ละแผนกในการฝึกภาคปฏิบัติจริง มีการเตรียมสิ่งแวดล้อมสถานที่ในกิจกรรมเตรียมความพร้อมนักศึกษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ มีการสร้างสถานการณ์จำลองเสมือนจริง การใช้หุ่นตรวจครรภ์เสมือนจริง การใช้หุ่นทำคลอดเสมือนจริง เพื่อเร่งเร้าความสนใจของนักศึกษา เมื่อผู้เรียนเกิดความสนใจและตั้งใจเรียนแล้ว ผู้สอนจะแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนให้แก่ผู้เรียนโดยพยายามเชื่อมโยงความรู้เดิมที่ได้เรียนมาก่อนหน้ากับความรู้ใหม่ให้เข้ากัน จากนั้นจึงเสนอบทเรียนใหม่ มีการแนะนำชี้แนวทางในการเรียนเพื่อจะให้เกิดการเรียนรู้ สร้างกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติจริงและแจ้งผลการปฏิบัติงานให้ผู้เรียนทราบเป็นระยะเพื่อให้ประเมินผล และมีการสรุปเสริมบทเรียนเพื่อสร้างความแม่นยำและการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในสิ่งอื่น ๆ

จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยของพลทรัพย์ ลาภเจียม (Lapchiem, 2020) ที่ศึกษาผลการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานต่อความรู้และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ผลของการศึกษาพบว่าความรู้เกี่ยวกับการพยาบาลในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอดปกติ ก่อนและหลังเตรียมความพร้อมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) และความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลก่อนและหลังเข้าร่วมการเตรียมความพร้อมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) สอดคล้องกับการศึกษาของศุภรัตน์ แจ่มแจ้ง, วิชาอรธเมธากุล และดวงแข พัทธ์สิน (Jamjang, Attametakul & Pitaksin, 2018) ที่พบว่าภายหลังการจัดการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยอย่างมีแบบแผนก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติ นักศึกษามีความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.05$, $SD = .35$)

นักศึกษามีความมุ่งมั่นใจมากขึ้นและรู้ถึงสถานการณ์ที่จะทำให้เกิดการเตรียมตัวและเตรียมใจก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติจริง และยังทำให้นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลในการฝึกภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วยหลังการเตรียมความพร้อมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลในการฝึกภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วยก่อนการเตรียมความพร้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .001$) ดังนั้นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลจึงมีความสำคัญมากที่จะช่วยให้นักศึกษามีความมั่นใจในการปฏิบัติทักษะต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ การเรียนตามเป้าหมาย และจะสามารถเสริมสร้างให้นักศึกษามีคุณภาพ เกิดผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพได้อย่างมีคุณภาพ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ ใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560 สาขาพยาบาลศาสตร์ สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 โดยมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานวิชาชีพ ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ในภาควิชาการพยาบาลสูติศาสตร์ และเป็นอาจารย์นิเทศในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 เห็นความสำคัญในการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานเพื่อให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลมีความพร้อมต่อการเรียนของรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 โดยการนำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Robert Gagne) (Gagne, 1985) ในการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานต่อผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และพัฒนาให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนเป็นแนวทางเตรียมความพร้อมนักศึกษาก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน เพื่อให้นักศึกษาสามารถให้การพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเจตคติที่ดีต่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาล อันจะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลสามารถปรับตัวต่อการขึ้นฝึกปฏิบัติทางแผนกฝากครรภ์ ห้องคลอดและหลังคลอดได้ดียิ่งขึ้นต่อไป

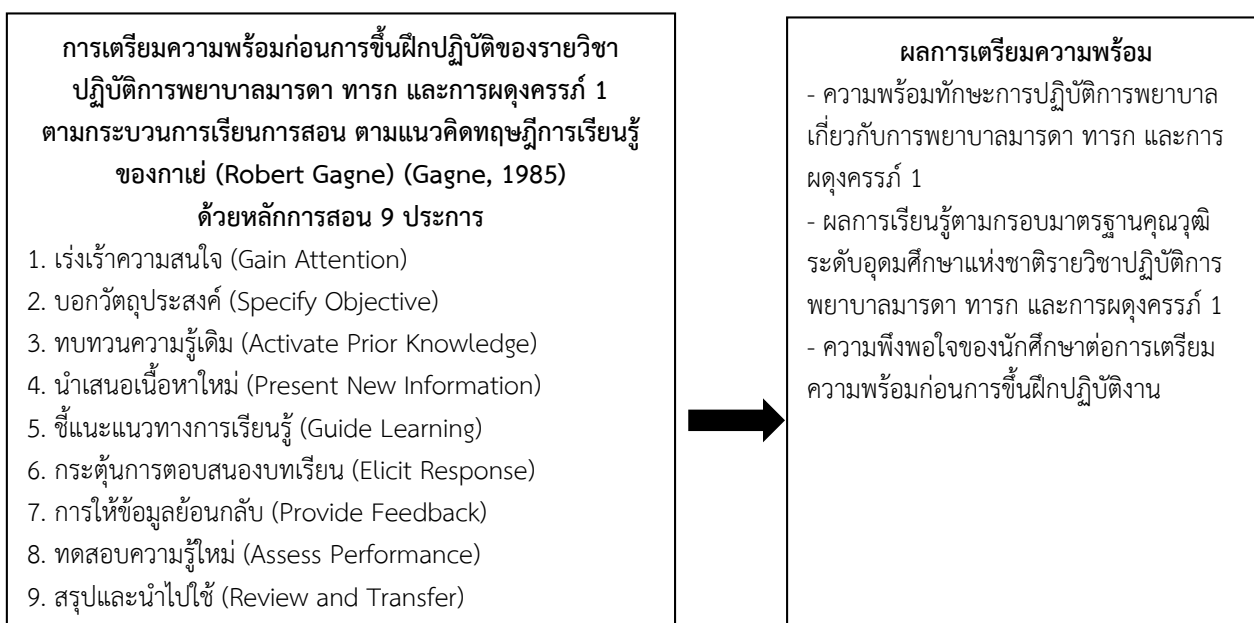
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน
2. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนักศึกษาพยาบาลศาสตรชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. คะแนนเฉลี่ยระดับความพร้อมด้านทักษะปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ค่าเฉลี่ยผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติโดยรวมและรายด้านของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) ชนิดกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (one group pretest-posttest design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ จำนวน 134 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ จำนวน 36 คน โดยการจับฉลากแบบสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion criteria) ได้แก่ สามารถฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาไทยได้ และสามารถเข้าร่วมงานวิจัยด้วยความสมัครใจ เกณฑ์คัดออก (Exclusion criteria) ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างไม่สบายหรือขาดการฝึกภาคปฏิบัติในวันเก็บข้อมูล หรือมีภาวะเจ็บป่วยกะทันหัน และมีอาการซึมเศร้า อาการทางประสาท และอาการทางจิต เกณฑ์การถอนผู้เข้ารับการวิจัยออกจากโครงการวิจัย (Withdrawn/discontinuation criteria) ได้แก่ อาสาสมัครขอถอนความยินยอมระหว่างการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยรูปแบบการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน โดยกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วยหลักการสอน 9 ประการ ดังนี้

1. เร่งเร้าความสนใจ (Gain Attention) ประกอบด้วย การอภิปรายกลุ่ม เรื่อง “เตรียมตัวและเตรียมใจอย่างไรให้มีความสุขกับการฝึกปฏิบัติงาน” กับหัวหน้าแต่ละแผนกของแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ พร้อมทั้งการดูสื่อ คลิปวิดีโอแนะนำสถานที่และเจ้าหน้าที่ในแผนกฝากครรภ์ แผนกห้องคลอด และแผนกหลังคลอด เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจและลดความวิตกกังวลและความเครียดในการฝึกภาคปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 และการเตรียมสิ่งแวดล้อมสถานที่ ห้องเรียนและศูนย์การเรียนรู้ทางการพยาบาลให้เหมาะสมกับสถานการณ์การพยาบาลในระยะตั้งครรภ์ เกี่ยวกับการตรวจครรภ์และการคิดอายุครรภ์และการตรวจร่างกายหญิงตั้งครรภ์ การพยาบาลในระยะคลอด เกี่ยวกับการประเมินผู้คลอดเมื่อแรกเริ่ม การเตรียมตัวผู้คลอด การเตรียมสถานที่อุปกรณ์และการทำคลอด และการพยาบาลในระยะหลังคลอดเกี่ยวกับการอาบน้ำทารก การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการตรวจร่างกายมารดาและทารกหลังคลอดเพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้เสมือนจริงกับแหล่งฝึกภาคปฏิบัติมากที่สุด

2. บอกวัตถุประสงค์ (Specify Objective) ประกอบด้วยทีมผู้สอนอธิบายวัตถุประสงค์การเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานต่อผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และชี้แจงกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานของรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 และประเมินผู้เรียนด้วยแบบทดสอบความพร้อมทักษะทางการพยาบาล (รายบุคคล) และแบบประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของผู้เรียน (ก่อนเรียน)

3. ทบทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge) ประกอบด้วยการมอบหมายให้ผู้เรียนทุกคนศึกษาคู่มือและสื่อวีดิทัศน์ของการพยาบาลในระยะตั้งครรภ์เกี่ยวกับการตรวจครรภ์และการคิดอายุครรภ์ และการตรวจร่างกายหญิงตั้งครรภ์ การพยาบาลในระยะคลอดเกี่ยวกับการประเมินผู้คลอดเมื่อแรกเริ่ม การเตรียมตัวผู้คลอด การเตรียมสถานที่อุปกรณ์และการทำคลอด และการพยาบาลในระยะหลังคลอดเกี่ยวกับการอาบน้ำทารก การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการตรวจร่างกายมารดาและทารกหลังคลอด และให้ผู้เรียนทบทวนอธิบายสรุปเนื้อหาของแต่ละเรื่อง รวมทั้งแนะนำแหล่งสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม

4. นำเสนอเนื้อหาใหม่ (Present New Information) ประกอบด้วยผู้เรียนฝึกทักษะการพยาบาลในระยะตั้งครรภ์เกี่ยวกับการตรวจครรภ์และการคิดอายุครรภ์และการตรวจร่างกายหญิงตั้งครรภ์ การพยาบาลในระยะคลอดเกี่ยวกับการประเมินผู้คลอดเมื่อแรกจับ การเตรียมตัวผู้คลอด การเตรียมสถานที่อุปการณและการทำคลอด และการพยาบาลในระยะหลังคลอดเกี่ยวกับการอาบน้ำทารก การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการตรวจร่างกายมารดาและทารกหลังคลอด โดยผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมเนื้อหาใหม่ตามลักษณะของผู้เรียนมากที่สุด ภายหลังการฝึกทักษะการพยาบาลในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอดและระยะหลังคลอดโดยใช้สื่อชนิดต่าง ๆ ในรูปภาพ กราฟิก และสื่อวีดิทัศน์เกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ

5. ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ (Guide Learning) ประกอบด้วยผู้สอนให้การชี้แนะให้ผู้เรียนรายบุคคล นำความรู้ที่ได้จากการเรียนใหม่ผสมผสานกับความรู้เก่าที่เคยได้เรียนไปแล้วเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่รวดเร็วและมีความแม่นยำในการขึ้นฝึกปฏิบัติงานของรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 มากยิ่งขึ้น

6. กระตุ้นการตอบสนองบทเรียน (Elicit Response) ประกอบด้วยผู้สอนซักถามความรู้และตรวจสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลกับผู้เรียนรายบุคคลอย่างใกล้ชิดในการเข้าเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานในระยะตั้งครรภ์เกี่ยวกับการตรวจครรภ์และการคิดอายุครรภ์ และการตรวจร่างกายหญิงตั้งครรภ์ ระยะคลอดเกี่ยวกับการประเมินผู้คลอดเมื่อแรกจับ การเตรียมตัวผู้คลอด การเตรียมสถานที่อุปการณและการทำคลอด และระยะหลังคลอดเกี่ยวกับการอาบน้ำทารก การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการตรวจร่างกายมารดาและทารกหลังคลอด

7. ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Provide Feedback) ประกอบด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้เรียนรายบุคคล ในรายละเอียดการตอบข้อคำถามและข้อทักษะปฏิบัติการพยาบาลในระยะตั้งครรภ์เกี่ยวกับการตรวจครรภ์และการคิดอายุครรภ์และการตรวจร่างกายหญิงตั้งครรภ์ ระยะคลอดเกี่ยวกับการประเมินผู้คลอดเมื่อแรกจับ การเตรียมตัวผู้คลอด การเตรียมสถานที่อุปการณและการทำคลอด และระยะหลังคลอดเกี่ยวกับการอาบน้ำทารก การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการตรวจร่างกายมารดาและทารกหลังคลอดที่ไม่ถูกต้อง พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่ถูกต้องกับนักศึกษา

8. ทดสอบความรู้ใหม่ (Assess Performance) ประกอบด้วยทดสอบจากการให้วิเคราะห์กรณีศึกษาและวางแผนการพยาบาลในระยะตั้งครรภ์เกี่ยวกับการตรวจครรภ์และการคิดอายุครรภ์และการตรวจร่างกายหญิงตั้งครรภ์ ระยะคลอดเกี่ยวกับการประเมินผู้คลอดเมื่อแรกจับ การเตรียมตัวผู้คลอด การเตรียมสถานที่อุปการณและการทำคลอด และระยะหลังคลอดเกี่ยวกับการอาบน้ำทารก การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการตรวจร่างกายมารดาและทารกหลังคลอด เพื่อวัดระดับความเข้าใจของผู้เรียนในสิ่งที่เรียนรู้ไปทั้งหมด

9. สรุปและนำไปใช้ (Review and Transfer) ประกอบด้วยทดสอบภายหลังการฝึกภาคปฏิบัติเสร็จสิ้น โดยผู้สอนประเมินผู้เรียนในความพร้อมทักษะทางการพยาบาลภาคปฏิบัติขณะฝึกปฏิบัติงาน (รายบุคคล) ประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของผู้เรียน (หลังเรียน) และให้ผู้เรียนประเมินความพึงพอใจการเตรียมความพร้อมนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องได้แก่

1. แบบประเมินความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลประเมินจากการสังเกตซึ่งประกอบไปด้วย ความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลในระยะตั้งครุฑ ระยะเวลาคลอดและระยะหลังคลอดปกติ ที่ปรับปรุงมาจากแบบประเมินปฏิบัติการพยาบาลด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครุฑ 1 โดยแบ่งเป็น 1) การประเมินความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลในระยะตั้งครุฑ เป็นการตรวจร่างกายหญิงตั้งครุฑ การตรวจครุฑและการคิตอายุครุฑ จำนวน 15 ข้อ 2) การประเมินความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด เป็นการเตรียมสถานที่อุปกรณ การเตรียมตัวผู้คลอด และการทำคลอด จำนวน 25 ข้อ 3) การประเมินความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลในระยะหลังคลอด เป็นการพยาบาลการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการตรวจร่างกายมารดาและทารกหลังคลอด จำนวน 15 ข้อ แบบประเมินเป็นมาตรวัดระดับประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ แปลผลคะแนน ดังนี้

3.51-4.00 หมายถึง มีความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลในระดับดีมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับดี

1.51-2.50 หมายถึง มีความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับพอใช้

1.00-1.50 หมายถึง มีความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับควรปรับปรุง

2. แบบประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยสร้างขึ้นครอบคลุมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 6 ด้าน จำนวน 75 ข้อ ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 9 ข้อ ด้านความรู้ จำนวน 29 ข้อ ด้านทักษะทางปัญญา จำนวน 5 ข้อ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำนวน 7 ข้อ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 10 ข้อ และด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ จำนวน 15 ข้อ แบบประเมินเป็นมาตรวัดระดับประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ แปลผลคะแนน ดังนี้

3.51-4.00 หมายถึง มีผลลัพธ์การเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีผลลัพธ์การเรียนรู้ในระดับดี

1.51-2.50 หมายถึง มีผลลัพธ์การเรียนรู้ในระดับพอใช้

1.00-1.50 หมายถึง มีผลลัพธ์การเรียนรู้ในระดับควรปรับปรุง

3. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานเป็นแบบสอบถามการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Robert Gagne) (Gagne, 1985) ข้อความประเมินความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านรูปแบบ

การเตรียมความพร้อม จำนวน 25 ข้อ ข้อคำถามเป็นมาตรวัดระดับประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แปลผลคะแนน ดังนี้

- 4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงทางเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาและรายละเอียดตามข้อเสนอแนะของอาจารย์พยาบาลที่เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลมารดาและทารก จำนวน 2 ท่าน และพยาบาลที่เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลสูติศาสตร์ 1 ท่าน มีค่า IOC ตั้งแต่ .80 – 1.00 และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปีที่ 3 ที่มีลักษณะและบริบทคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน คำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบประเมินความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล แบบประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่า .85, .91 และ .90 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรดิตถ์ (COA No.014/65 UPHO REC No.015/65) ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการวิจัย ระยะเวลาการทำการวิจัย หากยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยจะเข้าร่วมลงนามในใบแสดงความยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ ข้อมูลของอาสาสมัครกลุ่มตัวอย่างจะได้รับการเก็บรักษาไว้เป็นความลับ โดยจะไม่มีมีการระบุชื่อของอาสาสมัครกลุ่มตัวอย่าง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากอาสาสมัครกลุ่มตัวอย่าง การนำเสนอผลงานจะนำเสนอในภาพรวม มีการรักษาข้อมูลเกี่ยวกับอาสาสมัครกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลความลับของอาสาสมัครกลุ่มตัวอย่างได้เพียงผู้เดียว การเปิดเผยข้อมูลจะทำกับผู้ที่มีความจำเป็นต้องใช้ในการดำเนินการและกำกับดูแลของผู้ศึกษาเท่านั้น ระยะเวลาการทำลายข้อมูลนั้นนับตั้งแต่วันที่ได้รับการตีพิมพ์ เผยแพร่เป็นระยะเวลา 1 ปี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากได้รับการรับรองการทำการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี้อุดรดิตถ์ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยจากนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ที่กำลังศึกษา

รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 134 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ผู้วิจัยนัดหมายนักศึกษาพยาบาลเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่นักศึกษาที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือก หากนักศึกษาสมัครใจเข้าร่วมวิจัยจะให้ลงนามในเอกสารการยินยอม
3. ผู้วิจัยชี้แจงขั้นตอนของการดำเนินการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษา
4. ผู้วิจัยดำเนินการตามรูปแบบการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน โดยกระบวนการเรียนการสอนประกอบด้วยหลักการสอน 9 ประการ
5. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลโดยตรวจสอบว่ากลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามครบทุกข้อหรือไม่ และนำแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลระดับความพร้อมการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ
2. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความพร้อมทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานด้วยสถิติ paired t-test เนื่องจากข้อมูลอยู่ในระดับมาตรวัดอันตรภาค (Interval Scale) และมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution)
3. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติโดยรวมและรายด้านของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานด้วยสถิติ paired t-test เนื่องจากข้อมูลอยู่ในระดับมาตรวัดอันตรภาค (Interval Scale) และมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution)
4. วิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ระดับความพร้อมทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ก่อนและหลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน พบว่านักศึกษามีความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล ในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด หลังเข้าร่วมการเตรียมความพร้อมฯ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .22 โดยมีค่ามากกว่าก่อนการเตรียมความพร้อมฯ ค่าเฉลี่ย 2.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .27 และก่อนการเตรียมความพร้อมฯ นักศึกษามีความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ร้อยละ 38.89 อยู่ระดับพอใช้ ($\bar{x}$ = 2.46, SD = .21) และรองลงมาร้อยละ 33.33 อยู่ระดับปรับปรุง ($\bar{x}$ = 2.44, SD = .23) และหลังการเตรียมความพร้อมฯ นักศึกษามีความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา

ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ร้อยละ 36.11 อยู่ระดับดี ($\bar{x}$ = 3.10, SD = .21) และรองลงมาร้อยละ 30.56 อยู่ระดับดีมาก ($\bar{x}$ = 3.23, SD = .13) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาล มารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ก่อนและหลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน (n=36)

ความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล ในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด	ก่อนเข้าร่วม			หลังเข้าร่วม		
	Mean	SD	ร้อยละ	Mean	SD	ร้อยละ
มีความพร้อมด้านทักษะระดับดีมาก	2.96	.24	11.11	3.23	.13	30.56
มีความพร้อมด้านทักษะระดับดี	2.45	.21	16.67	3.10	.21	36.11
มีความพร้อมด้านทักษะระดับพอใช้	2.46	.21	38.89	3.28	.16	27.78
มีความพร้อมด้านทักษะระดับควรปรับปรุง	2.44	.23	33.33	2.97	.12	5.55
รวม	2.39	.27	100	3.08	.22	100

2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ก่อนและหลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม พบว่าหลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อมนักศึกษาามีค่าเฉลี่ยความพร้อมทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 สูงกว่าก่อนการเตรียมความพร้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 (t = -10.76) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ก่อนและหลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน (n=36)

	Mean	SD	t	p
ก่อนการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม	2.39	.27	-10.76	.001***
หลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม	3.08	.22		

*** $p < .001$

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติก่อนและหลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม พบว่าหลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อมนักศึกษาามีค่าเฉลี่ยผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติสูงกว่าก่อนการเตรียมความพร้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 (t = -20.14) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ก่อนและหลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน (n=36)

	Mean	SD	t	p
โดยรวม				
ก่อนการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม	2.65	.14	-20.14	.001***
หลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม	3.15	.08		
ด้านคุณธรรมจริยธรรม				
ก่อนการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม	2.98	.24	-7.07	.001***
หลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม	3.29	.16		
ด้านความรู้				
ก่อนการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม	2.47	.21	-13.11	.001***
หลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม	3.10	.20		
ด้านทักษะทางปัญญา				
ก่อนการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม	2.45	.20	-14.58	.001***
หลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม	3.07	.13		
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ				
ก่อนการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม	3.04	.15	-8.76	.001***
หลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม	3.23	.12		
ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ				
ก่อนการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม	2.45	.23	-12.61	.001***
หลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม	3.01	.12		
ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ				
ก่อนการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม	2.50	.18	-20.25	.001***
หลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม	3.22	.09		

*** p< .001

4. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน พบว่าความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .12 หากพิจารณารายด้าน พบว่าด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .10 ด้านผู้สอนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .12 และด้านรูปแบบการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .14

อภิปรายผล

1. กลุ่มตัวอย่างมีระดับความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลในระยะตั้งครุร์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด พบว่านักศึกษาหลังเข้าร่วมเตรียมความพร้อมทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.08 ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน .22 มีค่ามากกว่าก่อนการเตรียมความพร้อมฯ ค่าเฉลี่ย 2.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .27 และก่อนการเตรียมความพร้อมฯ นักศึกษามีความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ร้อยละ 38.89 อยู่ระดับพอใช้ ($\bar{x}=2.46$, SD =.21) และรองลงมา ร้อยละ 33.33 อยู่ระดับปรับปรุง ($\bar{x}= 2.44$, SD =.23) และหลังการเตรียมความพร้อมฯ นักศึกษามีความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ร้อยละ 36.11 อยู่ระดับดี ($\bar{x}= 3.10$, SD =.21) และรองลงมา ร้อยละ 30.56 อยู่ระดับดีมาก ($\bar{x}= 3.23$, SD =.13) อธิบายได้ว่าจากการเตรียมความพร้อมนักศึกษาในกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มกับหัวหน้าแต่ละแผนกของแหล่งฝึกภาคปฏิบัติและผู้สอนอธิบายวัตถุประสงค์ ทำให้นักศึกษามีแรงผลักดันและแนวทางที่ตนเองจะเตรียมตัวสำหรับการขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ โดยนักศึกษามีความสนใจในการทบทวนความรู้ด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและสามารถสรุปเนื้อหาของแต่ละเรื่องได้ถูกต้อง และนำมาสู่การฝึกทักษะการพยาบาลในระยะตั้งครรภ์เกี่ยวกับการตรวจครรภ์และการคิดอายุครรภ์ และการตรวจร่างกายหญิงตั้งครรภ์ การพยาบาลในระยะคลอดเกี่ยวกับการประเมินผู้คลอดเมื่อแรกเริ่ม การเตรียมตัวผู้คลอด การเตรียมสถานที่อุปกรณ์และการทำคลอด และการพยาบาลในระยะหลังคลอดเกี่ยวกับการอาบน้ำทารก การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการตรวจร่างกายมารดาและทารกหลังคลอด จากการได้รับการประเมินความพร้อมทักษะทางการพยาบาลทำให้นักศึกษาทราบว่าตนเองมีระดับความพร้อมสำหรับการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอดมาน้อยเพียงใด และมีความไม่พร้อมทักษะทางการพยาบาลในเรื่องใด (Jantavat, 2020) จากการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลนักศึกษาจะมีข้อสงสัยและปฏิบัติทักษะทางการพยาบาลที่ไม่ถูกต้องในระยะตั้งครรภ์เกี่ยวกับการตรวจครรภ์และการคิดอายุครรภ์ ในระยะคลอดเกี่ยวกับการประเมินผู้คลอดเมื่อแรกเริ่มและการทำคลอด และในระยะหลังคลอดเกี่ยวกับการตรวจร่างกายมารดาและทารกหลังคลอด ผู้สอนจึงให้คำแนะนำกับนักศึกษารายบุคคลในแต่ละเรื่อง ส่งผลให้นักศึกษานำไปใช้ในการพยาบาลภาคปฏิบัติขณะฝึกปฏิบัติงานในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ซึ่งพบว่านักศึกษามีคะแนนความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลหลังเข้าร่วมเตรียมความพร้อมนักศึกษาสูงขึ้นทุกแผนกของรายวิชา สอดคล้องกับการศึกษาของพวงผกา อินเี่ยม, จำลอง ชูโต และสุนทรี ภาณุภัทร์ (Iniam, Shooto & Panutat, 2017) พบว่าภายหลังการจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติ นักศึกษามีความพร้อมเพิ่มมากขึ้นในทุกทักษะอยู่ในระดับมาก ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจมากขึ้น และรู้ถึงสถานการณ์ที่จะทำให้เกิดการเตรียมตัวและเตรียมใจก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติจริง และยังทำให้ระดับความเครียดของนักศึกษาพยาบาลลดลง

2. กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความพร้อมทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ก่อนและหลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม พบว่าหลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อมนักศึกษามีค่าเฉลี่ยความพร้อมทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 สูงกว่าก่อนการเตรียมความพร้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 ($t = -10.76$) อธิบายได้ว่า จากวิธีการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล นักศึกษาได้ร่วมการอภิปรายกลุ่ม เรื่อง “เตรียมตัวและเตรียมใจอย่างไรให้มีความสุขกับการฝึกปฏิบัติงาน ” กับหัวหน้าแต่ละแผนกของแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ พร้อมทั้งการดูสื่อคลิปวิดีโอแนะนำสถานที่และเจ้าหน้าที่ในแผนกฝากครรภ์ แผนกห้องคลอด และ

แผนกหลังคลอด ทำให้นักศึกษาได้เห็นสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันแต่ละแผนกในการฝึกภาคปฏิบัติจริง ส่งผลให้นักศึกษาลดความวิตกกังวลและความเครียด มีความพร้อมทางด้านจิตใจเกิดความสนใจและตั้งใจเรียนที่จะเรียนรู้ทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเพิ่มขึ้น อีกทั้งนักศึกษายังได้เข้าฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ของระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอดกับสถานการณ์ที่มีการสร้างสถานการณ์จำลองเสมือนจริง การใช้หุ่นตรวจครรภ์เสมือนจริง การใช้หุ่นทำคลอดเสมือนจริง โดยผู้สอนจะกระตุ้นซักถามความรู้รายบุคคลขณะฝึกฝนทักษะต่าง ๆ และเมื่อสิ้นสุดการฝึกทักษะการพยาบาลในแต่ละกิจกรรมผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับกับนักศึกษารายบุคคลในรายละเอียดทักษะปฏิบัติการพยาบาลที่ถูกต้องเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้เข้าใจเนื้อหาและพัฒนาความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษารูปแบบการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานต่อความรู้และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครรภ์ ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ที่พบว่าความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลหลังเข้าร่วมการเตรียมความพร้อมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการเตรียมความพร้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Lapchiam, 2020) และมีการศึกษาการส่งเสริมการพัฒนาตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษาในหอผู้ป่วยหนักเช่นเดียวกับห้องคลอด โดยมีรูปแบบการให้ความรู้และเสริมสร้างแรงจูงใจในการวางแผนการพัฒนาตนเอง ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้รายวิชา วิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของตนเอง กำหนดประเด็นความรู้และทักษะที่ต้องการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมในการฝึกภาคปฏิบัติ และวางแผนการพัฒนาตนเองโดยกำหนดเป้าหมาย กิจกรรมและระยะเวลา ดำเนินการที่ชัดเจนส่งผลให้นักศึกษามีความมั่นใจก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติมากขึ้น พบว่าหลังได้รับการส่งเสริมการพัฒนาตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษาของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินตนเองด้านความรู้และด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตสูงกว่าก่อนได้รับการส่งเสริมการพัฒนาตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Rungnoi & Seesawang, 2019)

3. กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติก่อนและหลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อม พบว่าหลังการเข้าร่วมการเตรียมความพร้อมนักศึกษามีค่าเฉลี่ยผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติสูงกว่าก่อนการเตรียมความพร้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 ($t = -20.14$) อธิบายได้ว่าการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานสามารถช่วยให้นักศึกษาปรับตัวต่อสถานการณ์ที่ต้องเผชิญในการปฏิบัติทักษะต่าง ๆ ของระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอดกับสถานการณ์จริงได้ จากการเข้าใจกระบวนการเรียนรู้และจดจำของนักศึกษาแต่ละบุคคลผ่านการเรียนรู้สภาพการเรียนการสอนที่เสมือนจริงและผู้สอนส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้และจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้นาน มีความพร้อมทั้งด้านจิตใจ ความรู้และทักษะการพยาบาลสำหรับการเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 สอดคล้องกับการศึกษาการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาในหอผู้ป่วยหนักเช่นเดียวกับห้องคลอดโดยการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติส่งผลให้นักศึกษามีความมั่นใจก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติมากขึ้นเพราะการเตรียมความพร้อมช่วยพัฒนาทางด้านความรู้ทางทฤษฎีและทักษะการปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล (Rungnoi & Seesawang, 2019) สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่าการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ ส่งผลให้นักศึกษามีความมั่นใจก่อนการ

ขึ้นฝึกปฏิบัติมากขึ้น จากการเตรียมความพร้อมช่วยพัฒนาทางด้านความรู้ทางทฤษฎีและทักษะการปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล ความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลหลังเข้าร่วมการเตรียมความพร้อมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการเตรียมความพร้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Lapchiem, 2020) ดังนั้นการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานสามารถสร้างเสริมผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนักศึกษาพยาบาลได้ดี

เมื่อพิจารณาผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติแต่ละด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยผลการเรียนรู้หลังการเตรียมความพร้อมนักศึกษาสูงกว่าก่อนการเตรียมความพร้อม ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม สามารถอธิบายได้ว่านักศึกษามีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ทบทวนสรุปเนื้อหาของแต่ละเรื่อง รับรู้การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตรงต่อเวลา นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในบทบาทของตนเอง โดยมุ่งเน้นความสำเร็จตามเป้าหมาย 2) ด้านความรู้ สามารถอธิบายได้ว่านักศึกษามีการเรียนรู้และศึกษาด้วยตนเองจากการได้รับมอบหมายที่มีคู่มือและสื่อวีดิทัศน์ที่มีคุณภาพ และนักศึกษารับฟังคำชี้แนะจากผู้สอน ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่รวดเร็วและมีความแม่นยำเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายขึ้น 3) ด้านทักษะทางปัญญา สามารถอธิบายได้ว่าขณะเข้าฐานกิจกรรมการเตรียมความพร้อมทักษะปฏิบัติการพยาบาลกับนักศึกษารายบุคคล ผู้สอนกระตุ้นซักถามความรู้ทำให้นักศึกษาเกิดการวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบด้วยตนเอง เกิดการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์การแก้ไขปัญหา ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อธิบายได้ว่าเนื่องจากมีการมอบหมายกิจกรรมที่แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ทำให้นักศึกษาต้องร่วมแสดงความคิดเห็นเกิดปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งนักศึกษาต้องสื่อสารตอบคำถามกับผู้สอนขณะเข้าฐานกิจกรรมการเตรียมความพร้อมทักษะปฏิบัติการพยาบาลแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นเหตุเป็นผล 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อธิบายได้ว่าเนื่องจากกิจกรรมการเตรียมความพร้อมได้กำหนดให้นักศึกษามีการคำนวณ ดังนี้ ระยะตั้งครรภ์ ได้แก่ อายุครรภ์ และกำหนดวันคลอด ระยะคลอด ได้แก่ ระยะเวลาของการคลอด ประเมินการหดตัวของมดลูก ประเมิน Bishop score และประเมิน APGAR score ระยะหลังคลอด ได้แก่ ประเมิน LATCH score และประเมิน Ballard score ร่วมกับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากกรณีศึกษาเพื่อวางแผนการพยาบาลได้อย่างเหมาะสม 6) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ อธิบายได้ว่าจากที่นักศึกษาได้ฝึกทักษะปฏิบัติการพยาบาลที่ถูกต้อง เกิดการเตรียมตัวก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติจริงทำให้นักศึกษามีความมั่นใจและสามารถแสดงศักยภาพในการปฏิบัติทักษะต่าง ๆ ทั้ง 3 แผนกได้อย่างมีคุณภาพ จากการเตรียมความพร้อมนักศึกษาจึงทำไปสู่การเพิ่มขึ้นของผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติทั้ง 6 ด้าน

4. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน พบว่าความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .12 หากพิจารณารายด้าน พบว่าด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .10 นักศึกษาเกิดความพึงพอใจต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีความตรงต่อเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม และการมีกระตือรือร้นในการทบทวนความรู้และฝึกทักษะปฏิบัติแสดงว่าการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกภาคปฏิบัติสามารถกระตุ้นให้นักศึกษาเกิด

การตื่นตัวในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับด้านผู้สอนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .12 อธิบายได้ว่าผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมการสอน รับฟังและตอบข้อซักถามนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม จากการกระตุ้นให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นทำให้เกิดการเรียนรู้จากการตอบคำถามและคิดวิเคราะห์สถานการณ์ในขณะเข้าฐานกิจกรรมการเตรียมความพร้อมทักษะปฏิบัติการพยาบาลจนกลายเป็นประสบการณ์ใหม่ที่นักศึกษาเกิดการเรียนรู้เข้าใจเนื้อหาและทักษะปฏิบัติการพยาบาลที่พร้อมจะนำไปปรับใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ นพณัฐ จำปาเทศ, วิญญู ทัณญ บัญทัน, และพรศิริ พันธสี (Jampathet, Boontan & Phantasi, 2015) พบว่าการที่ครูผู้สอนให้ความสนใจใส่ใจนักศึกษาและส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษาเมื่อนักศึกษามีข้อซักถามหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับกิจกรรมขณะทำการฝึกซ้อมทักษะปฏิบัติการ สร้างความเข้าใจให้ตรงกัน ป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นได้เมื่อขึ้นฝึกบนหอผู้ป่วยจริง สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้และช่วยให้นักศึกษามีความพึงพอใจ คลายความเครียดและวิตกกังวลได้ ทำให้พร้อมต่อการปฏิบัติการพยาบาลที่ดีได้ และด้านรูปแบบการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .14 อธิบายได้ว่ารูปแบบการเตรียมความพร้อมมีบรรยากาศน่าเรียนรู้ มีขั้นตอนชัดเจน แต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา เกิดการเชื่อมโยงความรู้จากการเรียนทฤษฎีสู่การปฏิบัติของรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 และส่งผลต่อความพร้อมของสภาพจิตใจที่สามารถลดระดับความวิตกกังวล ความกลัวและความเครียดที่ต้องไปปฏิบัติทักษะการพยาบาลจริงบนหอผู้ป่วยได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรออกแบบกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ใช้เป็นกิจกรรมเสริมก่อนขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ เพื่อให้ นักศึกษาลดความวิตกกังวลเกิดความมั่นใจและได้ทบทวนความรู้และฝึกปฏิบัติก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. นำความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติในรายวิชาอื่น ๆ โดยทำการศึกษาปัญหาและความต้องการของนักศึกษา แล้วจึงจัดกิจกรรมการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนในการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้หรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และส่งเสริมผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. พัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลให้มีหลากหลายและนำไปใช้ให้เหมาะสมกับนักศึกษาพยาบาลเพื่อช่วยลดความวิตกกังวลและสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลส่งเสริมให้มีความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของการส่งเสริมผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกับรูปแบบการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลตามรูปแบบปกติ เพื่อเป็นการค้นหารูปแบบการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพใน

การพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนักศึกษาพยาบาล

References

- Gagne, R. M. (1985). The conditions of learning and theory of instruction. New York: CBS College Publishing. (in Thai).
- Higher Education Commission Ministry of Education. (2017). Announcement of the higher education commission re: guidelines for compliance with the national higher education qualifications framework. (in Thai).
- Jamjang, S., Attametakul, V. & Pitaksin, D. (2018). The effect of readiness preparation for nursing practice in ward of 2nd year nursing students, Boromarajonani college of nursing, Ratchaburi. Journal of Science & Technology, 20(3), 147-163. (in Thai).
- Jamphet, N., Boontan, W. & Phantasi, P. (2015). Student and teaching factors in correlation with happy learning in fundamentals of nursing, practicum of nursing students, Faculty of Nursing, Hauchiew Chalermprakiet University. HCU Journal of Health Science, 19(37), 1-14. (in Thai).
- Jantavat, P. (2020). Preparation of nursing student for stress relief during practice in delivery room. Kuakarun Journal of Nursing, 25(1), 184-191. (in Thai).
- Lapchiem, P. (2020). The results of pre-clinic program on knowledge and nursing practical skill preparation in maternal-child nursing and midwifery of the third year nursing students at Boromarajonani college of nursing, Chiang Mai. Journal of Boromarajonani College of Nursing, Surin, 9(2), 42-54. (in Thai).
- Macneil, C. (2001). The supervision as a facilitator or informal learning in work teams. Journal of Workplace Learning, 13(16), 246-253. (in Thai).
- Nash, R., Lemcke, P. & Sacre, S. (2009). Enhancing transition: An enhanced model of clinical for final years nursing students. Nurse Education Today, 29(1), 48-56. (in Thai).
- Rungnoi, N. & Seesawang, J. (2019). Effects of self-development supportive for the pre-practicum preparation at Intensive care unit on knowledge and skills among nursing students. Journal of Phrapokklao Nursing College, 27(2), 29-38. (in Thai).
- Saetan, C. & Kampun, S. (2014). Stress and coping strategies of nursing students in clinical practice preparation of maternal and child health nursing and midwifery 1. Journal of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok, 30(3), 54-63. (in Thai).
- Soontonmalai, K. (2018). Factors prediction and stress reduction guideline for stress in maternal-newborn nursing and midwifery practicum 1 of police nursing students at police nursing students at police nursing college. Journal of The Police Nurses, 9(2), 128-138. (in Thai).